

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

Guideline Development of Student Care and Support Operation System
Effective of Schools Under Lopburi Primary
Educational Service Area Office 2

ชาตรี สีฟาเสน

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

Chatree Seephasen

College of Asian Scholars

Email: chatree.knw@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 และ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 103 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

* ได้รับบทความ: 4 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 22 มิถุนายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 29 มิถุนายน 2565

(2) ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มี 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการโดยการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ (2) ด้านการคัดกรองนักเรียนดำเนินการโดยพิจารณาข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา (3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนดำเนินการโดยโรงเรียนมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน (4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดำเนินการโดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดตามดูแลช่วยเหลือ (5) การส่งต่อนักเรียนดำเนินการโดยการส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาประสานครูฝ่ายปกครองและครูแนะแนว การส่งต่อนักเรียนภายนอกการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาเกินกว่าความสามารถของครูจะพัฒนาได้

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study needs and necessities of the implementation of student support system of schools under Lopburi Primary Educational Service Area 2 and (2) to study the development guidelines for the implementation of Student Support System. of schools under Lopburi Primary Educational Service Area 2. The sample group used in this research were school administrators and teachers in charge of student support system of schools under Lopburi Primary Educational Service Area 2 from educational under Lopburi Primary Educational Service Area 2. Number of 103 locations. The tools used in this data collection as an interview and a questionnaire on the present and desirable conditions of the implementation of student support system of schools under Lopburi Primary Educational Service Area 2. The statistics used in the data analysis were hundred percent, mean, standard deviation. and content analysis.

The results of research were found that: (1) The current condition of the student support system operation of schools under Lopburi Primary Educational Service Area 2, overall was at a high level in all aspects, (2) Requirements for implementing the student

support system of schools under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2, overall it's at a very high level and (3) guidelines for developing the implementation of the effective student support system of educational under Lopburi Primary Educational Service Area 2, presented in 5 aspects as follows: (1) The aspect of knowing students individually is carried out by collecting student data using various methods using various tools, (2) Student screening is carried out by considering the information on the students' family behavior, (3) The school promotes activities that help develop and promote students, (4) Prevention and problem solving by providing initial counseling and activities to prevent and solve problems, follow up and help and (5) Referring students to carry out by teachers, counselors, coordinating administrative teachers and guidance teachers out-of-school referrals for students with problems beyond the ability of teachers to develop.

Keywords: Student Care and Support Operation System

บทนำ

สภาพสังคมโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งยังได้ก้าวเข้าไปสู่ยุคของข้อมูลข่าวสารที่สามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วการศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถและเป็นจุดมุ่งหมายไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าและสิ่งสำคัญในการพัฒนาอันดับแรก คือ วัยเรียนซึ่งการที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงให้มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกายจิตใจสติปัญญาความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการสื่อสารเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านเศรษฐกิจ การแพร่ระบาดของสารเสพติด ครอบครัว การพนัน ไข้หวัด การทะเลาะวิวาท การแข่งขันกันในรูปแบบต่าง ๆ (กรมสุขภาพจิต, 2545)

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหานักเรียนดังกล่าว ซึ่งมาตรฐานการแนะแนวกรมวิชาการร่วมกับกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแนวทางในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและ 5) การส่งต่อซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีการดำเนินงานสะดวกขึ้น

นักเรียนได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหาคิดดีขึ้นแต่บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดทักษะกระบวนการในระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีแนวทางปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนและไม่ไปในทิศทางเดียวกันของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้ทำการศึกษาติดตามการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งมีโรงเรียนทั้งหมด 138 แห่ง พบว่าการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังประสบปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งจากนโยบายที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้นำนโยบายดังกล่าวมากำหนดกลยุทธ์และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การเข้าร่วมโครงการศึกษาวิจัยการศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ อย่างหลากหลายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคนให้มีโอกาสที่ดีในการรับบริการทางการศึกษาซึ่งสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และอาจเป็นผลมาจากการดำเนินงานที่ไม่เป็นระบบ การขาดความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและการขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งภายในสถานศึกษาทั้งตัวครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดทักษะและความรู้ความชำนาญในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน อย่างมากซึ่งส่งผลให้ปัญหาของนักเรียนแก้ไขได้ไม่ตรงจุดและขาดแนวทางแก้ไขที่เป็นระบบตลอดจนพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพมีประสิทธิผลที่ดี จึงเห็นว่าหากการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามกรอบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วจะมีผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนและชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพปัญหาที่เป็นปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งผลที่ได้จากการทำวิจัยจะช่วยให้ทั้งผู้บริหารครู และนักเรียน สามารถแก้ปัญหาและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2564 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 138 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, Taro 1973 อ้างอิงใน ศิริพงษ์ พฤทธิพันธ์, 2553) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 แห่ง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

2. เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างเครื่องมือขึ้นเอง 2 ระยะ โดยเป็นแบ่งออกเป็น 3 ตอน และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ดังนี้

ระยะที่ 1 แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกัน

และแก้ไขปัญา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
ระยะที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการตามระเบียบของทางวิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย
ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย
ถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืน
ด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อได้รับแบบสอบถาม
กลับคืนมา ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
สำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ
ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งรายด้านและรายข้อการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งรายด้าน
และรายข้อโดยให้ระบุข้อมูลของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในรูปมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
(Rating Scale) และหาค่าค่าสถิติ ดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (PNI_{modified} : Modified Priority
Needs Index)

4.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม
โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดกลุ่มข้อมูลจากนั้นใช้การแจกแจงความถี่และ
ค่าร้อยละแล้วนำมาสรุปผลและนำเสนอเป็นความเรียง

ระยะที่ 2 หาแนวทางของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทาง
การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 ดังตารางที่ 1

รายการสภาพปัจจุบันการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.03	0.79	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.93	0.88	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.11	0.78	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.01	0.72	มาก
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.94	0.79	มาก
รวมเฉลี่ย	4.00	0.79	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมมีสภาพปัจจุบันในการดำเนิน

ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{x} = 4.11$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 3.93$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 ดังตารางที่ 2

รายการสภาพปัจจุบันการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.38	0.35	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.28	0.33	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.10	0.36	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.26	0.38	มาก
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.26	0.37	มาก
รวมเฉลี่ย	4.26	0.27	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{x} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.38$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{x} = 4.10$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ดังตารางที่ 3

รายการสภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	I	D	PNI	อันดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.62	3.35	0.379	4
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.70	3.23	0.455	1
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.74	3.44	0.378	5
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.74	3.37	0.407	2
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.75	3.44	0.381	3
ภาพรวม	4.72	3.39	0.392	ต้องการพัฒนา

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.392 หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.455$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($PNI_{modified} = 0.381$)

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อนักเรียน โดยนำแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้จากการสัมภาษณ์โดยมีรายละเอียดตามประเด็นปัญหาดังนี้ 1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ มีการกำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนหรือครูประจำชั้นมีข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลจัดทำแผนการดำเนินงาน เช่น การประเมินพฤติกรรม (SDQ) นักเรียนจัดทำระเบียบสะสม จัดกิจกรรมโฮมรูม 2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน และดำเนินการคัดเลือกเกณฑ์การคัดกรองที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ใช้เครื่องมือและวิธีการในการคัดกรอง ได้แก่ แบบบันทึกการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล แบบประเมินวุฒิภาวะทางอารมณ์ (EQ) และแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) 3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ได้แก่ จัดกิจกรรมโฮมรูมให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน 4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้ชัดเจน สร้างความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาผู้ปกครองชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง 5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ได้แก่ บันทึกผลแบบการส่งต่อการส่งต่อภายในโดยครูที่ปรึกษาประสานครูฝ่ายปกครองและครูแนะแนว เพื่อให้คำปรึกษาในส่วนของการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความประพฤติดี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ต้องการพัฒนา

1.1 ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไป เนื่องจากครูต้องใช้หลักเกณฑ์ที่เข้าใจตรงกันในการคัดกรองนักเรียน โดยการใช้ข้อมูลด้านสุขภาพร่างกายของนักเรียน ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียน ข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียน ข้อมูลด้านครอบครัวของนักเรียน ข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียน ข้อมูลค่าใช้จ่ายมาโรงเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ เชาวลิตร จินดารัตน์ (2551) พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนโรงเรียนควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนต้องพัฒนาให้มีมาตรฐานและในการสรุปผลการจำแนกนักเรียนควรพิจารณาจากข้อมูลหลาย ๆ ด้านอาศัยความถ่วงถ่วง โดยใช้หลักเกณฑ์การคัดกรองที่เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน

1.2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไป เนื่องจากครูควรให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ปัญหานักเรียนด้วยความเต็มใจและมีความเอื้ออาทรกับนักเรียนร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหานักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาของนักเรียนและใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับ สมานมิตร ดอกขจร (2552) กล่าวว่า การแก้ปัญหานักเรียนหมายถึงการช่วยเหลือแก้ปัญหานักเรียนต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน

1.3 ด้านการส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไปเนื่องจากครูควรมีการส่งต่อนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยตรงครูประจำชั้นมีการส่งต่อนอกไปยังครูแนะแนวและครูพิจารณาปัญหาที่เห็นว่ายากต่อการช่วยเหลือและทำการส่งต่อ สอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ จุลมณฑล (2554) พบว่าด้านการส่งต่อนักเรียน ครูได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียนในเบื้องต้นด้วยตนเองก่อน หากไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็จึงดำเนินการส่งต่อนักเรียน

1.4 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไป เนื่องจากครูต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ด้านความสามารถด้านผลการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านความประพฤติ โดยการสังเกต สัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่จะช่วยให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนดีขึ้น

1.5 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไป เนื่องจากครูต้องจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน จัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูควรยอมรับในความรู้ความสามารถของนักเรียนเพื่อสร้างความภาคภูมิใจของนักเรียน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนอยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณภาพมากขึ้น

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 มีดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยให้โรงเรียนมีการรายงานผลเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต่อผู้ปกครองชุมชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีการประชุมชี้แจงและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสม โดยบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือ และนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นสารสนเทศในการคัดกรองนักเรียน และจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย และด้านอื่น ๆ ที่พบเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุธ แก้วจรัส (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยให้โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านคัดกรองนักเรียนอย่างเหมาะสมกำหนดหน้าที่และกรอบการดำเนินงานอย่างชัดเจน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนได้ออกแบบและใช้เครื่องมือ

คัดกรองนักเรียนที่หลากหลาย ตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนโดยเก็บรักษาข้อมูลนักเรียนเป็นความลับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ ปาละมา (2555) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 กระบวนการอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยให้โรงเรียนจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เช่น การจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางและสร้างการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ ปาละมา (2555) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 กระบวนการอยู่ในระดับมากมีการศึกษาและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนทุกกลุ่มด้วยท่าทีที่เป็นมิตรและเก็บรักษาข้อมูลนักเรียนเป็นความลับ มีการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนที่หลากหลาย สอดคล้องกับปัญหาของนักเรียนมีแผนงาน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประจำทุกปี การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ ปาละมา (2555) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 กระบวนการอยู่ในระดับมาก

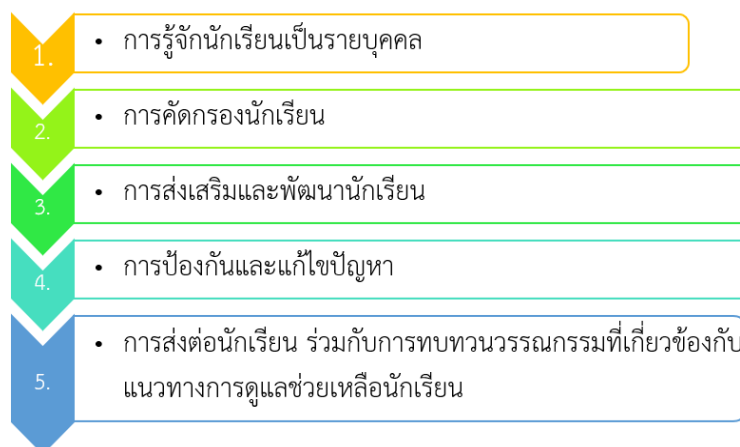
2.5 การส่งต่อนักเรียน โดยให้โรงเรียนกำกับดูแล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลพื้นฐานเพื่อการส่งต่อนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนอย่างเหมาะสม กำหนดหน้าที่และกรอบการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในภายนอกอย่างชัดเจน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยนักเรียนในโรงเรียนได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 7 มาตรา 63 กำหนดให้โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษา ผูกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและเพื่อความปลอดภัยแก่นักเรียน นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา เน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนา ป้องกันปัญหาที่จะเกิดแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ แก้วเจริญ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก มีการติดตามและดูแลอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีครูและฝ่ายที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจากการวิจัยค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการจัดทำแฟ้มประวัติและระเบียบสนทนนักเรียนทุกระดับชั้นมีค่าความต้องการความจำเป็นที่สูงแสดงว่าต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
2. ข้อเสนอแนะสำหรับด้านการคัดกรองนักเรียนจากการวิจัยค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการ ใช้เครื่องมือคัดกรองที่มีคุณภาพมีค่าความต้องการความจำเป็นที่สูงแสดงว่าต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
3. ข้อเสนอแนะสำหรับด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนจากการวิจัยค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศของโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา นักเรียนมีค่าความต้องการความจำเป็นที่สูงแสดงว่าต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต (2545). คู่มือที่ปรึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ยูเรนัสอิมเมจ กรุป.
- กิตติศักดิ์ จุลฉนวน. (2554). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เขวลิต จินดารัตน์. (2551). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิรันดร์ ปาละมา. (2555). สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ศิริพงศ์ พฤทธิพันธุ์. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ฮาซันพริ้นติ้ง.
- สมานมิตร ดอกขจร. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านคอนน้อยอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สรารุณี แก้วเจริญ. (2555). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. ลพบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน.